

МЕТОДИКА АНАЛІЗУВАННЯ ФАКТОРІВ ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

КРАВЧИК Юрій¹, ДЖЕДЖУЛА В'ячеслав², ВЕСНІН Сергій³

¹Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-2780-5605>

yurii.kravchuk@khmnu.edu.ua

²Вінницький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-2740-0771>

e-mail: djedjulavv@gmail.com

³<https://orcid.org/0000-0002-6607-1659>

У статті розглядаються питання функціонування та розвитку підприємств ресторанного бізнесу в Україні, впливу економічної нестабільності та інших факторів на ресторанну галузь України. Зазначається, що цей сектор економіки найбільш уразливий до зовнішніх впливів, але водночас підприємства ресторанного господарства мають менші бар'єри для вступу на ринок. Під час повномасштабної війни ці підприємства стикаються з серйозними викликами, такими як руйнування підприємств та їх інфраструктури, а також погіршення умов логістики та постачання продукції. Вказане актуалізувало завдання реалізації, з одного боку, антикризової політики відновлення їх діяльності як передумови розвитку суб'єктів цього виду економічної діяльності, а, з іншого боку, – здійснення системи заходів, орієнтованих посилення конкурентних позицій суб'єктів галузі ресторанного бізнесу. Показано, що одним зі провідних критеріїв та водночас умов конкурентного розвитку підприємств ресторанного бізнесу є обсяги їх доходу. Метою статті є розробка та апробація авторського методичного підходу до аналізування факторів збільшення доходів та забезпечення конкурентного розвитку підприємств ресторанного бізнесу. Прикладне значення результатів дослідження полягає у формуванні положень в частині ідентифікації факторів збільшення обсягів господарської діяльності суб'єктів ресторанного бізнесу. Наукова новизна результатів дослідження полягає в подальшому розвитку методики аналізування доходів суб'єктів ресторанного бізнесу.

Ключові слова: підприємства ресторанного бізнесу, обсяги діяльності, конкурентний розвиток, доходи, методика аналізування, фактори, антикризові інструменти, конкурентоспроможність, прибуток.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-47>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розробка та використання методики аналізування доходів підприємств ресторанного бізнесу дозволяє ідентифікувати причини обмеження їх фінансово-економічних результатів та чинники, вплив на які дозволяє нарощувати обсяги господарської діяльності підприємств цієї галузі.

У зазначеному полягає актуальність розробки методики аналізування факторів розвитку доходів, відтак пошукування засобів та заходів збільшення обсягів діяльності і покращення, за рахунок цього, конкурентних позицій суб'єктів ресторанного бізнесу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Різноманітним аспектам формування та реалізації конкурентної політики суб'єктів господарювання, управління їх розвитком та реалізацією економічного потенціалу підприємств ресторанного бізнесу присвячені публікації таких науковців, як Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. [1, С. 161-172], Забалдіна Ю. Б., Ліщинський О. Л. [2, С. 406-410], Забуранна Н. [3, С. 32-41], Івченко Л. О., Погуда Н. В., Вовк К. М. [4], Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В. [11, С. 117-123], Мамотенко Д. Ю., Безхлібна А. П., Гресь-Євреїнова С. В. [5], Марценюк Л. В. [6, С. 76-82], Михайліченко Г. І. [7, С. 115-123], Світлична В. Ю., Александрова С. А. [8], Святохо Н. В. [9, С. 95-98], Торяник В. М., Джинджоян В. В. [10] та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Однак, нові реалії потребують нових рішень в частині застосування методики аналізування в цілях кращого управління нарощенням обсягів господарської діяльності, збільшенням доходу і прибутку та забезпеченням вищого рівня фінансово-економічної ефективності підприємств ресторанного бізнесу в Україні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є розробка та апробація авторського методичного підходу до аналізування факторів збільшення доходів та забезпечення конкурентного розвитку підприємств ресторанного бізнесу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Значний вплив на обсяги доходів підприємств ресторанного бізнесу справляє ефективність використання їх ресурсного забезпечення. Відповідно, у межах методики аналізування доходів суб'єктів цієї галузі важливо здійснювати розрахунки показників ефективності використання основних груп ресурсного забезпечення. Відповідні параметри проаналізовані на прикладі одного з підприємств ресторанного бізнесу та їх результати наведені у таблиці 1.

Розрахунок впливу на доходи підприємства ресторанного бізнесу таких показників, як фондівддача, рівень валового доходу та вартість основних засобів, здійснено за формулою 1 методом ланцюгових підстановок:

$$Д = ФВ \times (R/100) \times ОФ, \quad (1)$$

де Д – дохід підприємства, грн;

ФВ – фондівддача основних засобів, грн/грн;

R – рівень валового доходу, %;

ОФ – вартість основних засобів, грн.

Вплив зміни обсягу доходу підприємства ресторанного бізнесу за рахунок зміни фондівддачі основних засобів підприємства розраховано таким чином:

$$\Delta Д (\Delta ФВ) = (ФВ_{зв} - ФВ_{баз}) \times ОФ_{зв} \times (R_{зв}/100), \quad (2)$$

де ФВ_{зв}, ФВ_{баз} – відповідно, фондівддача у звітному та базовому роках, грн/грн;

ОФ_{зв} – основні засоби у звітному році, тис. грн;

R_{зв} – рівень валового доходу у звітному році, %.

Таблиця 1

Показники ефективності використання основних груп ресурсного забезпечення підприємства ресторанного бізнесу у 2021-2024 рр.

Показник	Роки				Темпи росту 2024 р., %	
	2021	2022	2023	2024	до 2021 р.	до 2023 р.
Фондівддача, грн/грн	55,9	56,5	111,71	204,5	у 3,7 разів	183,06
Фондомісткість, грн/грн	0,018	0,018	0,009	0,005	27,78	55,56
Дохід на одного працюючого, млн грн	14,43	14,72	22,12	33,8	у 2,3 рази	152,80
Трудомісткість, осіб/млн грн.	0,069	0,068	0,045	0,030	43,48	66,67
Коефіцієнт оборотності товарних запасів, разів	6,79	9,09	9,15	7,5	110,46	81,97
Коефіцієнт завантаженості товарних запасів	0,147	0,11	0,109	0,13	88,44	119,27
Термін одного обороту товарних запасів, днів	53,0	39,6	28,4	48	90,57	169,01

Отже, за рахунок зростання фондівддачі основних засобів підприємства з 55,9 грн/грн у 2021 році до 56,5 грн/грн у 2022 році обсяги доходу зросли на 3,05 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ФВ) = (56,5 - 55,9) \times 12,5 \times (40,7/100) = 3,05 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок зростання фондівддачі основних засобів підприємства з 56,5 грн/грн у 2022 році до 111,71 грн/грн у 2023 році обсяги доходу зросли на 215,9 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ФВ) = (111,71 - 56,5) \times 9,9 \times (39,5/100) = 215,90 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок зростання фондівддачі основних засобів підприємства з 111,71 грн/грн у 2023 році до 204,5 грн/грн у 2024 році обсяги доходу зросли на 419,95 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ФВ) = (204,5 - 111,71) \times 11,4 \times (39,7/100) = 419,95 \text{ (млн грн)}$$

Розрахунок впливу на доходи підприємства ресторанного бізнесу таких показників, як продуктивність праці персоналу, чисельність працюючих та рівень валового доходу підприємства здійснено за формулою 3 методом ланцюгових підстановок:

$$Д = ПП \times Ч \times (R/100), \quad (3)$$

де ПП – продуктивність праці, млн грн/особу;

R – рівень валового доходу підприємства, %.

Вплив зміни обсягу доходу підприємства ресторанного бізнесу за рахунок зміни продуктивності праці персоналу підприємства розраховано таким чином:

$$\Delta Д (\Delta ПП) = (ПП_{зв} - ПП_{баз}) \times Ч_{зв} \times (R_{зв}/100) \quad (4)$$

де ПП_{зв}, ПП_{баз} – відповідно, продуктивність праці персоналу у звітному та базовому роках, млн грн/особу;

Ч_{зв}, R_{зв} – відповідно, чисельність персоналу (осіб) та рівень валового доходу підприємства у звітному році (%).

За рахунок зростання продуктивності праці персоналу підприємства з 14,43 млн грн/особу у 2021 році до 14,72 млн грн/особу у 2022 році обсяги доходу зросли на 5,9 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ПП) = (14,72 - 14,43) \times 50 \times (40,7/100) = 5,9 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок зростання продуктивності праці персоналу підприємства з 14,72 млн грн/особу у 2022 році до 22,12 млн грн/особу у 2023 році обсяги доходу зросли на 146,15 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ПП) = (22,12 - 14,72) \times 50 \times (39,5/100) = 146,15 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок зростання продуктивності праці персоналу підприємства з 22,12 млн грн/особу у 2023 році до 33,8 млн грн/особу у 2024 році обсяги доходу зросли на 231,8 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta ПП) = (33,8 - 22,12) \times 50 \times (39,7/100) = 231,8 \text{ (млн грн)}$$

Розрахунок впливу на доходи підприємства ресторанного бізнесу таких показників, як коефіцієнт оборотності товарних запасів, обсяги товарних запасів та рівень валового доходу підприємства здійснено за формулою 5 методом ланцюгових підстановок:

$$Д = Коб \times ТЗ \times (R/100), \quad (5)$$

де Коб – коефіцієнт оборотності товарних запасів підприємства, разів;

ТЗ – обсяг товарних запасів підприємства, грн.

Вплив зміни обсягу доходу підприємства ресторанного бізнесу за рахунок зміни коефіцієнта оборотності товарних запасів розраховано таким чином:

$$\Delta Д (\Delta Коб) = (Коб_{зв} - Коб_{баз}) \times ТЗ_{зв} \times (R_{зв}/100) \quad (6)$$

де Коб – коефіцієнт оборотності товарних запасів підприємства, разів;

Коб_{зв}, Коб_{баз} – відповідно, коефіцієнт оборотності товарних запасів підприємства у звітному та базовому роках;

ТЗ, ТЗ_{зв} – відповідно, обсяг середнього залишку товарних запасів підприємства та товарних запасів у звітному році, грн.

За рахунок зростання коефіцієнта оборотності товарних запасів з 6,79 разів у 2021 році до 9,09 разів у 2022 році обсяги доходу зросли на 72,7 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta Коб) = (9,09 - 6,79) \times 77,7 \times (40,7/100) = 72,7 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок зростання коефіцієнта оборотності товарних запасів з 9,09 разів у 2022 році до 9,15 разів у 2023 році обсяги доходу зросли на 2,86 млн грн:

$$\Delta Д (\Delta Коб) = (9,15 - 9,09) \times 120,8 \times (39,5/100) = 2,86 \text{ (млн грн)}$$

За рахунок скорочення швидкості оборотності товарних запасів з 9,15 разів у 2023 році до 7,5 разів у 2024 році обсяги доходу підприємства скоротились на 204,38 млн грн:

$$\Delta\text{Д} (\Delta\text{КоБ}) = (7,5 - 9,15) \times 312,0 \times (39,7/100) = - 204,38 \text{ (млн грн)}$$

На обсяги доходу підприємства ресторанного господарства мають вплив зміни обсягів та структури доходів, а саме, наприклад – співвідношення доходу від реалізації продукції власного виробництва та доходу від посередницької діяльності. Результати кількісного аналізу такого впливу наведено у табл. 2, 3 та 4.

З табл. 2 можна зробити наступні висновки. У 2022 році порівняно з 2021 роком відбулись певні зміни у структурі доходів підприємства ресторанного бізнесу.

Таблиця 2

Співвідношення доходу від реалізації продукції власного виробництва та доходу від посередницької діяльності і його вплив на рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу у 2021-2022 рр.

Показник	Структура доходів (%) у		Середній рівень націнки / торгової надбавки у 2021-2022 роках, %	Процентні числа		% приросту рівня валового доходу
	2021 році	2022 році		За структури доходів 2021 року	За структури доходів 2022 року	
Дохід від реалізації продукції власного виробництва	85,3	88,1	41,3	35,23	36,39	1,16
Дохід від посередницької діяльності	14,7	11,9	35,7	5,25	4,25	-1,00

Питома вага доходу від реалізації продукції власного виробництва за цей період зросла, а доходу від посередницької діяльності скоротилась. Проаналізувавши інформацію щодо середнього рівня торговельної надбавки та націнки ресторанного господарства в розрізі цих видів доходів здійснено розрахунки процентних чисел за структури доходів 2021 та 2022 років та розраховано вплив зміни структури доходів підприємства ресторанного бізнесу на рівень валового доходу цього підприємства.

Так, за рахунок збільшення питомої ваги доходу від реалізації продукції власного виробництва з 85,3 % до 88,1 % рівень валового доходу підприємства збільшився на 1,16 %. За рахунок зниження питомої ваги доходу від посередницької діяльності з 14,7 % до 11,9 % рівень валового доходу підприємства ресторанного бізнесу скоротився на 1 %.

Таблиця 3

Співвідношення доходу від реалізації продукції власного виробництва та доходу від посередницької діяльності і його вплив на рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу у 2022-2023 рр.

Показник	Структура доходів (%) у		Середній рівень націнки / торгової надбавки у 2022-2023 роках, %	Процентні числа		% приросту рівня валового доходу
	2022 році	2023 році		За структури доходів 2022 року	За структури доходів 2023 року	
Дохід від реалізації продукції власного виробництва	88,1	89,3	39,9	35,15	35,63	0,48
Дохід від посередницької діяльності	11,9	10,7	36,3	4,32	3,88	-0,44

З даних табл. 3 видно, що за рахунок збільшення питомої ваги доходу від реалізації продукції власного виробництва з 88,1 % до 89,3 % у 2023 році порівняно з 2022 роком рівень валового доходу підприємства збільшився на 0,48 %. За рахунок зниження питомої ваги доходу від посередницької діяльності за цей же період з 11,9 % до 10,7 % рівень валового доходу підприємства ресторанного бізнесу скоротився на 0,44 %.

З інформації, наведеної у табл. 4, видно, що за рахунок зменшення питомої ваги доходу від реалізації продукції власного виробництва з 89,3 % до 83,1 % у 2024 році порівняно з 2023 роком рівень валового доходу підприємства знизився на 2,47 %. За рахунок зростання питомої ваги доходу від посередницької діяльності за цей же період з 10,7 % до 16,9 % рівень валового доходу підприємства ресторанного бізнесу зріс на 2,29 %.

Таблиця 4

Співвідношення доходу від реалізації продукції власного виробництва та доходу від посередницької діяльності і його вплив на рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу у 2023-2024 рр.

Показник	Структура доходів (%) у		Середній рівень націнки / торгової надбавки у 2023-2024 роках, %	Процентні числа		% приросту рівня валового доходу
	2023 році	2024 році		За структури доходів 2023 року	За структури доходів 2024 року	
Дохід від реалізації продукції власного виробництва	89,3	83,1	40,3	35,96	33,49	-2,47
Дохід від посередницької діяльності	10,7	16,9	36,9	3,95	6,23	+2,29

З метою поглибленого вивчення впливу усіх факторів на рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу доцільно також здійснювати аналіз змін у асортиментній структурі реалізованої підприємством продукції, оскільки середній рівень торгових надбавок є різним на різні види продукції, яку реалізовує підприємство. У табл. 5 – 7 наведено результати обчислення структури асортименту продукції підприємства ресторанного бізнесу та її впливу на рівень валового доходу підприємства у 2021-2024 роках.

З даних табл. 5 видно, що збільшились у 2022 році порівняно з 2021 роком питомі ваги у структурі реалізованої продукції підприємства ресторанного бізнесу таких груп товарів, як перші страви (з 8,6 % до 9,5 %), алкогольні напої (з 4,6 % до 5,3 %) та безалкогольні напої (з 0,6 % до 2,0 %).

Такі зміни вплинули позитивно та привели до зростання рівня валового доходу по підприємству на, відповідно, 0,28 %, 0,25 % та 0,46 %, що сумарно становить 1,35 %. Решта змін у асортиментній структурі реалізованої продукції по підприємства ресторанного бізнесу призвели до скорочення рівня валового доходу підприємства.

Таблиця 5

Структура асортименту продукції підприємства ресторанного бізнесу та її вплив на рівень валового доходу підприємства у 2021-2022 роках

Товарні групи	Структура асортименту, %		Середній рівень торгових надбавок, %	Процентні числа		% приросту рівня доходу
	у 2021 р.	у 2022 р.		за структури 2021 р.	за структури 2022 р.	
Перші страви	8,6	9,5	31,2	2,68	2,96	0,28
Алкогольні напої	4,6	5,3	36,5	1,68	1,93	0,25
Холодні закуски	6,1	0,5	33,1	2,02	0,17	-1,85
Страви з риби	4,7	3,6	37,8	1,78	1,36	-0,42
Страви з м'яса	22,3	18,1	34,5	7,69	6,24	-1,45
Салати	8,7	8,5	39,3	3,42	3,34	-0,08
Гарячі закуски	6,0	4,5	34,0	2,04	1,53	-0,51
Безалкогольні напої	0,6	2,0	32,9	0,20	0,66	0,46
Десерти	4,2	3,1	37,4	1,57	1,16	-0,4
Дитяче меню	0,7	0,4	28,9	0,20	0,12	-0,08

З даних табл. 6 видно, що збільшились у 2023 році порівняно з 2022 роком питомі ваги у структурі реалізованої продукції підприємства ресторанного бізнесу таких груп товарів, як перші страви (з 9,5 % до 12,5 %), алкогольні напої (з 5,3 % до 6,5 %), страви з риби (з 3,6 % до 5,1 %), страви з м'яса (з 18,1 % до 20,6 %), гарячі закуски (з 4,5 % до 5,8 %), безалкогольні напої (з 2,0 % до 3,7 %) та десерти (з 3,1 % до 3,5 %).

Такі зміни вплинули позитивно на зростання рівня валового доходу по підприємству на, відповідно, 0,84 %, 0,44 %, 0,45 %, 0,88 %, 0,51 %, 0,53 % та 0,16 %, що сумарно становить 6,09 %. Решта змін у асортиментній структурі реалізованої продукції по підприємства ресторанного бізнесу призвели до скорочення рівня валового доходу підприємства.

З даних, наведених у табл. 7, видно, що збільшились у 2024 році порівняно з 2023 роком питомі ваги у структурі реалізованої продукції підприємства ресторанного бізнесу таких груп товарів, як перші страви (з 12,5 % до 14,3 %), алкогольні напої (з 6,5 % до 6,7 %), холодні закуски (з 0,2 % до 1,1 %), страви з риби (з 5,1 % до 5,2 %), гарячі закуски (з 5,8 % до 7,0 %), безалкогольні напої (з 3,7 % до 4,1 %) та дитяче меню (з 0,2 % до 1,4 %). Такі зміни вплинули позитивно на зростання рівня валового доходу по підприємству на, відповідно, 0,55 %, 0,08 %, 0,3 %, 0,04 %, 0,42 %, 0,12 % та 0,36 %, що сумарно становить 1,47 %.

що сумарно становить 3,09 %. Решта змін у асортиментній структурі реалізованої продукції по підприємства ресторанного бізнесу призвели до скорочення рівня валового доходу підприємства.

Таблиця 6

Структура асортименту продукції підприємства ресторанного бізнесу та її вплив на рівень валового доходу підприємства у 2022-2023 роках

Товарні групи	Структура асортименту, %		Середній рівень торгових надбавок, %	Процентні числа		% приросту рівня доходу
	у 2022 р.	у 2023 р.		за структури 2022 р.	за структури 2023 р.	
Перші страви	9,5	12,5	30,4	2,96	3,8	0,84
Алкогільні напої	5,3	6,5	37,1	1,97	2,41	0,44
Холодні закуски	0,5	0,2	33,2	0,17	0,07	-0,10
Страви з риби	3,6	5,1	35,6	1,36	1,81	0,45
Страви з м'яса	18,1	20,6	35,3	6,39	7,27	0,88
Салати	8,5	6,2	38,1	3,34	2,36	-0,98
Гарячі закуски	4,5	5,8	35,2	1,53	2,04	0,51
Безалкогольні напої	2,0	3,7	31,3	0,63	1,16	0,53
Десерти	3,1	3,5	38,2	1,18	1,34	0,16
Дитяче меню	0,4	0,2	29,7	0,12	0,06	-0,06

Таблиця 7

Структура асортименту продукції підприємства ресторанного бізнесу та її вплив на рівень валового доходу підприємства у 2023-2024 роках

Товарні групи	Структура асортименту, %		Середній рівень торгових надбавок, %	Процентні числа за структури		% приросту рівня доходу
	у 2023 р.	у 2024 р.		2023 р.	2024 р.	
Перші страви	12,5	14,3	30,4	3,8	4,35	+0,55
Алкогільні напої	6,5	6,7	37,1	2,41	2,49	+0,08
Холодні закуски	0,2	1,1	33,2	0,07	0,37	+0,3
Страви з риби	5,1	5,2	35,6	1,81	1,85	+0,04
Страви з м'яса	20,6	17,2	35,3	7,27	6,07	-1,2
Салати	6,2	4,1	38,1	2,36	1,56	-0,8
Гарячі закуски	5,8	7,0	35,2	2,04	2,46	+0,42
Безалкогольні напої	3,7	4,1	31,3	1,16	1,28	+0,12
Десерти	3,5	3,4	38,2	1,34	1,30	-0,04
Дитяче меню	0,2	1,4	29,7	0,06	0,42	+0,36

Результати кількісного аналізу впливу факторів на обсяги та рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу узагальнені у табл. 8.

Таблиця 8

Результати кількісного аналізу впливу основних факторів на зміну обсягів валового доходу підприємства ресторанного бізнесу у 2021-2024рр.

Фактор	Вплив на зміну доходу (млн грн) у		
	2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2023 р.
Зміна структури доходу (співвідношення реалізації продукції власного виробництва та посередницької діяльності)	+1,13	+0,44	-4,20
Зміна структури асортименту продукції (співвідношення реалізації основних груп товарів)	-26,85	+29,53	-3,96
Ефективність використання основних засобів	+3,05	+215,9	+419,95
Ефективність використання трудових ресурсів	+5,9	+146,15	+231,8
Ефективність використання товарних запасів	+72,7	+2,86	-204,38

З даних таблиці видно, що більшість факторів вплинуло позитивно на зміну обсягів валового доходу досліджуваного підприємства у 2021 – 2024 роках. Результати цього аналізу дозволяють також керівництву підприємства побачити, які фактори за цей період справили негативний вплив на зміну обсягів валового доходу підприємства, а також ідентифікувати вагомість впливу цих факторів. Інформація з табл. 8 має важливе значення для прийняття управлінських рішень по підприємству, які стосуються формування напрямів збільшення обсягів доходу підприємства ресторанного бізнесу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Кількісний аналіз впливу факторів на обсяги та рівень доходів підприємства ресторанного бізнесу дозволяє стверджувати, що більшість факторів впливає позитивно на зміну обсягів валового доходу досліджуваного підприємства. Результати цього аналізу дозволяють також керівництву підприємства побачити, які фактори за цей період справили негативний вплив на зміну обсягів валового доходу підприємства, а також констатувати вагомість впливу цих факторів. Ця інформація має важливе значення для ухвалення управлінських рішень з покращення конкурентного розвитку підприємства, які стосуються ідентифікації напрямів збільшення обсягів доходу підприємства.

Цього можна досягнути за рахунок здійснення заходів у двох напрямках: стимулювання торгового персоналу підприємства; стимулювання збуту, орієнтоване на покупців.

Перспективи подальших досліджень доцільно спрямувати на ідентифікацію механізмів подолання інших викликів функціонування та розвитку підприємств ресторанного бізнесу України в умовах війни.

Література

1. Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. Характеристика функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України. *Економічний дискурс*. 2017. № 1. С. 161-172.
2. Забалдіна Ю. Б., Ліщинський О. Л. Дві адаптивні моделі короткострокового прогнозування туристичних потоків. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. 2024. № 1. С. 406-410.
3. Забуранна Н. Методика дослідження стану та проблем розвитку національного туристичного ринку. *Вісник ТНЕУ*. 2011. № 4. С. 32-41.
4. Івченко Л. О., Погуда Н. В., Вовк К. М. Оцінка рівня розвитку туризму методами кваліметрії. *Економіка та суспільство*. 2012. Вип. 26. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/333/318>.
5. Мамотенко Д. Ю., Безхлібна А. П., Гресь-Євреїнова С. В. Ризики та економічна безпека туристичних підприємств : Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 244 с.
6. Марценюк Л. В. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні. *Економічний вісник*. 2015. № 3. С. 76-82.
7. Михайліченко Г. І. Туристичний потенціал: методи оцінювання та інноваційний розвиток. *Проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 115-123.
8. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка туризму : Підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с.
9. Святохо Н. В. Сутність та компоненти туристичного потенціалу території. *Культура народів Причорномор'я*. 2024. № 88. С. 95-98.
10. Торяник В. М., Джинджоян В. В. Безпека туризму: Навчальний посібник. За заг. ред. О.В. Негодченка. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2018. 284 с.
11. Lupak R. L., Kynytska-Iliash M. V., Vasylytsiv T. G. Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. 2017. № 2. С. 117-123.

References

1. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Vasylytsiv, V. (2017). Characteristics of functional components of economic security of the information and communication technologies sector of Ukraine. *Economic discourse*. no. 1. P. 161-172.
2. Zabalдина, Yu.B., Lishchynskyi, O.L. (2024). Two adaptive models of short-term forecasting of tourist flows. *Development strategy of Ukraine (economics, sociology, law)*. no. 1. pp. 406-410.
3. Zaburanna, N. (2011). Methodology for researching the state and problems of the development of the national tourist market. *Herald of TNEU*. no. 4. pp. 32-41.
4. Ivchenko, L. O., Poguda, N. V., Vovk, K. M. (2012). Assessment of the level of tourism development using qualitative methods. *Economy and society*. Iss. 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/333/318>.
5. Mamotenko, D. Yu., Bezhlіbna, A. P., Gres-Yevreinova, S. V. (2022). Risks and economic security of tourist enterprises: Training manual. Zaporizhzhia: NU "Zaporizhzhia Polytechnic". 244 p.
6. Martsenyuk, L. V. (2015). Problems and prospects of tourism development in Ukraine. *Economic Herald*. no. 3. pp. 76-82.
7. Mykhailichenko, G. I. (2013). Tourist potential: evaluation methods and innovative development. *Problems of the economy*. no. 1. pp. 115-123.
8. Svitlichna, V.Yu., Aleksandrova, S.A. (2022). Economy of tourism: Textbook. Kharkiv: XNUMX named after O. M. Beketova. 167 p.

9. Svyatokho, N.V. (2024). The essence and components of the tourist potential of the territory. *Culture of the peoples of the Black Sea region*. no. 88. pp. 95–98.
10. Toryanyk, V. M., Jinjoyan, V. V. (2018). Safety of tourism: Training manual. In general ed. O.V. Negodchenka Dnipro: VNPZ "DSU". 284 p.
11. Lupak, R. L., Kynytska-Iliash, M. V., Vasylytsiv, T. G. (2017). Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. no. 2. pp. 117-123.

METHODOLOGY FOR ANALYZING FACTORS FOR INCREASING REVENUE AND ENSURING COMPETITIVE DEVELOPMENT OF RESTAURANT BUSINESS ENTERPRISES

KRAVCHYK Yuri¹, DZHEDZHULA Viacheslav², VESNIN Serhii³

¹ Vinnytsia National Technical University

² Khmelnytskyi National University

The article examines the issues of functioning and development of restaurant business enterprises in Ukraine, the impact of economic instability and other factors on the restaurant industry of Ukraine. It is noted that this sector of the economy is most vulnerable to external influences, but at the same time restaurant enterprises have lower barriers to entry into the market. During a full-scale war, these enterprises face serious challenges, such as the destruction of enterprises and their infrastructure, as well as the deterioration of logistics and product supply conditions. This has made it urgent to implement, on the one hand, an anti-crisis policy to restore their activities as a prerequisite for the development of entities of this type of economic activity, and, on the other hand, the implementation of a system of measures aimed at strengthening the competitive positions of restaurant business entities. It is shown that one of the leading criteria and at the same time conditions for the competitive development of restaurant business enterprises is the volume of their income. The purpose of the article is to develop and test the author's methodological approach to analyzing factors for increasing income and ensuring the competitive development of restaurant business enterprises.

The applied significance of the research results lies in the formation of provisions in terms of identifying factors for increasing the volume of economic activity of restaurant business entities. The scientific novelty of the research results lies in the further development of the methodology for analyzing the income of restaurant business entities.

Keywords: restaurant business enterprises, activity volumes, competitive development, revenues, analysis methodology, factors, anti-crisis tools, competitiveness, profit.